

suprotnost prema agrokulturi, u kojoj se industrija izgradjivala. Kao posebna vrsta rada, kao suštinska, važna razlika koja obuhvaća život, postoji ta razlika samo dok se stvara industrija (gradski život) nasuprot zemljoposjedu (plemickom feudalnom životu) i dok na sebi nosi još feudalni karakter svoje suprotnosti u obliku monopola, ceha, korporacije itd., unutar kojih odredjenja rad ima još prividno društveno značenje, još ima značenje zbiljske zajednice, još nije postao indiferetan prema svom sadržaju i nije došao potpunog bitka za sebe samog, tj. do apstrakcije od svakog drugog bitka, i zato još nije došao do oslobodjenja kapitala.

Ali nužan razvitak rada jest oslobodjena, kao takva za sebe konstituirana industrija i oslobodjeni kapital. Moć industrije nad njenom suprotnošću pokazuje se odmah u nastajanju agrikulture kao zbiljske industrije, dok je prije glavni posao prepuštala zemljištu i robovima toga zemljišta, pomoću kojih se ono samo obradjivalo. Pretvaranjem roba u slobodna radnika, tj. u najamnika, pretvorio se vlastelin po sebi u industrijalca, kapitalista, i to je pretvaranje koje se prije svega događa pomoću srednjeg člana, zakupca. Ali zakupac je reprezentant, otkrivena tajna zemljoposjednika; samo pomoću zakupca on postoji nacionalnoekonomski, kao privatni vlasnik - jer zemljišna renta njegove zemlje postoji samo pomoću konkurencije zakupaca. - Dakle, vlastelin je već u zakupcu suštinski postao običan kapitalist. A to pretvaranje još se može izvršiti u zbiljnosti; kapitalist koji se bavi agrikulturom, tj. zakupac, mora postati vlastelin ili obratno. Industrijske mahinacije zakupca jesu industrijske mahinacije zemljovlasnika, jer bitak prvoga postavlja bitak drugoga.

Ali sjećajući se svog suprotnog nastanka, svog porijekla, zemljovlasnik vidi kapitalista kao svog dojučerašnjeg obijesnog, oslobodjenog, obogaćenog roba i kao kapitalist osjeća da ga ovaj ugrožava, a kapitalist vidi zemljoposjednika kao dojučerašnjeg neradnika i okrutnog egoističnog gospodara, on zna da ga kao kapitalist oštećuje, ali svoje cjelokupno društveno značenje, svoj imetak i svoj užitek zahvaljuje industriji, on u njemu vidi suprotnost slobodne industrije i slobodnog kapitala, nezavisnog od svakog prirodnog odredjenja. Ova suprotnost je žestoka i obje strane govore jedna drugoj istinu. Treba samo čitati napade nepokretnog vlasništva na pokretno, i obratno, pa da se dobije očigledna slika o njihovu obostranom nevaljalstvu. Zemljoposjednik se kočoperi nasljednim plemstvom svog vlasništva, feudalnim reminiscencijama, uspomenama, poetskim sjecanjima, svojim sanjarskim bićem, svojom političkom važnošću, a kad govori nacionalnoekonomski: produktivna je samo zemljoradnja. Svog